

רַבִּי חַיִּים בַּעַל הַנֶּסֶם

סְפֹרוֹ שֶׁל

רַבִּי חַיִּים כְּפוֹסֵי זַע"ל

מֵאֵת

הָרַב בּוֹעֵז מְרִדְכִי

עוֹרֵךְ

הָרַב יוֹאֵל קָטָן

מִצְוָה

שִׁעְלָבִים

תְּשַׁפּוּ

הַקְדָּמָה

יְלָדִים יְקָרִים, שְׂמֵחָה הִיא לָנוּ שֶׁהַחֲלֻטָּתָם לְקַרְא אֶת סֵפֶר חַיֵּי שֶׁל רַבֵּי חַיִּים כְּפוּסֵי זצ"ל.

לפני יותר מ-600 שנה חיה בספרד משפחת כפוסקי, משפחה של תלמידי חכמים ונשים צדקניות. הימים ההם לא היו פשוטים: רבכם ודאי שמעתם על גרוש ספרד הגדול, שהתרחש 101 שנים אחרי ספורנו בשנת רנ"ב (1492), אז הטילה האינקוויזיציה הנוצרית את אימתה על כל יהודי שלא הסכים להמיר את דתו לנצרות, ובסופו של דבר נחתם הצו שגרש את כל יהדות ספרד מארצה. אבל חשוב לדעת, הצרות לא התחילו אז. שנים רבות קדם לכן, כבר הטילו הנוצרים גזרות קשות על היהודים, רדיפות, פוגרומים והחרמות, עד שיהודים רבים נאלצו לעזוב את בתיהם ולברח מספרד.

בשנת קנ"א (1391) פרצו פוגרומים קשים, ורבים מהיהודים שלא הסכימו להמיר את דתם התקפו ונרדפו. גם משפחת כפוסקי חוותה את הסבל הכבד, ובסופו של דבר נאלצה לעזוב הכל - בית נעים, בתי כנסת ובתי מדרש, רכוש וזכרונות ילדות - ולברח מספרד אל העיר אלג'יר כדי לפתח דף חדש. משפחת כפוסקי הייתה בין אותן משפחות אמיצות שברחו מספרד כבר בגרוש הראשון, בדרך לא דרך. הם פמובן לא הסכימו להמיר את דתם, והשאירו מאחור את ביתם וכל רכושם, רק כדי לשמר על יהדותם. כך יצאו לדרך אל הלא נודע, עד שהגיעו לאלג'יר.

כ-150 שנה לאחר שברחו אבותיו מספרד, נולד באלג'יר ילד מיחד, רבי חיים כפוסקי שמו. עוד מילדותו נודע כמתמיד עצום ובקיא נפלא בתורה. כאשר הפך לאברך, שמו הלך והתפרסם כל כך, עד שמעבר לים, בקהיר שבמצרים, החליטו ראשי הקהלה לשלח שליחים מיחדים שיבקשו ממנו

לְעֵבֶר אֲלֵיהֶם וּלְכַהֵן כָּרֵב וּכְדִין. רַבֵּי חַיִּים נִעְנָה לְבִקְשָׁתָם, וַיַּחַד עִם מְשַׁפְּחָתוֹ
יָצָא לְמַסַּע לְקַהֲרִי.

בְּקַהֲרִי יָשָׁב רַבֵּי חַיִּים בְּבֵית הַדִּין לְצַד רַבֵּי בְּצֵלְאֵל אֲשֶׁכְנָזִי - מְחַבֵּר הַסֵּפֶר
הַיְדוּעַ 'שִׁיטָּה מְקַבְּצַת', וְהַשִּׁיב לְשִׁאלוֹת הַלְּכָתִיּוֹת לְשׂוֹאֲלִים רַבִּים. תְּשׁוּבוֹתָיו
הָיוּ גְנוּזוֹת בְּכֹתֵבֵי יָד עֲתִיקִים, וְרָאוּ אֹרֶךְ בְּדַפּוּס רַק לְאַחֲרוֹנָה עַל יְדֵי מְכוּן
שְׁלֵמָה אוֹמֵן שֶׁבְּשַׁעֲלֵבִים.

שָׁנִים רַבּוֹת עָבְרוּ עָלָיו בְּנַחַת, אַךְ עִם הַשָּׁנִים חָלָה רַבֵּי חַיִּים בְּעֵינָיו, וְרָאִיתוֹ
הִלְכָה וְנַחֲלָשָׁה, עַד שֶׁכִּמְעַט לֹא הִצְלִיחַ לְהַמְשִׁיךְ לְלַמֵּד וּלְכַתֵּב. הוּא הִצְטַעַר
מְאֹד עַל כֵּךְ שֶׁלֹּא הָיָה יָכֹל עוֹד לְהַשִּׁיב כְּדָרְכּוֹ לְשִׁאלוֹת הַרְבּוֹת שֶׁהִפְנוּ אֵלָיו
מִכָּל עֵבֶר. טוֹבֵי הַרוֹפְאִים נָסוּ לְעֹזֵר, אַךְ לֹא הִצְלִיחוּ לְרַפְּאוֹ.

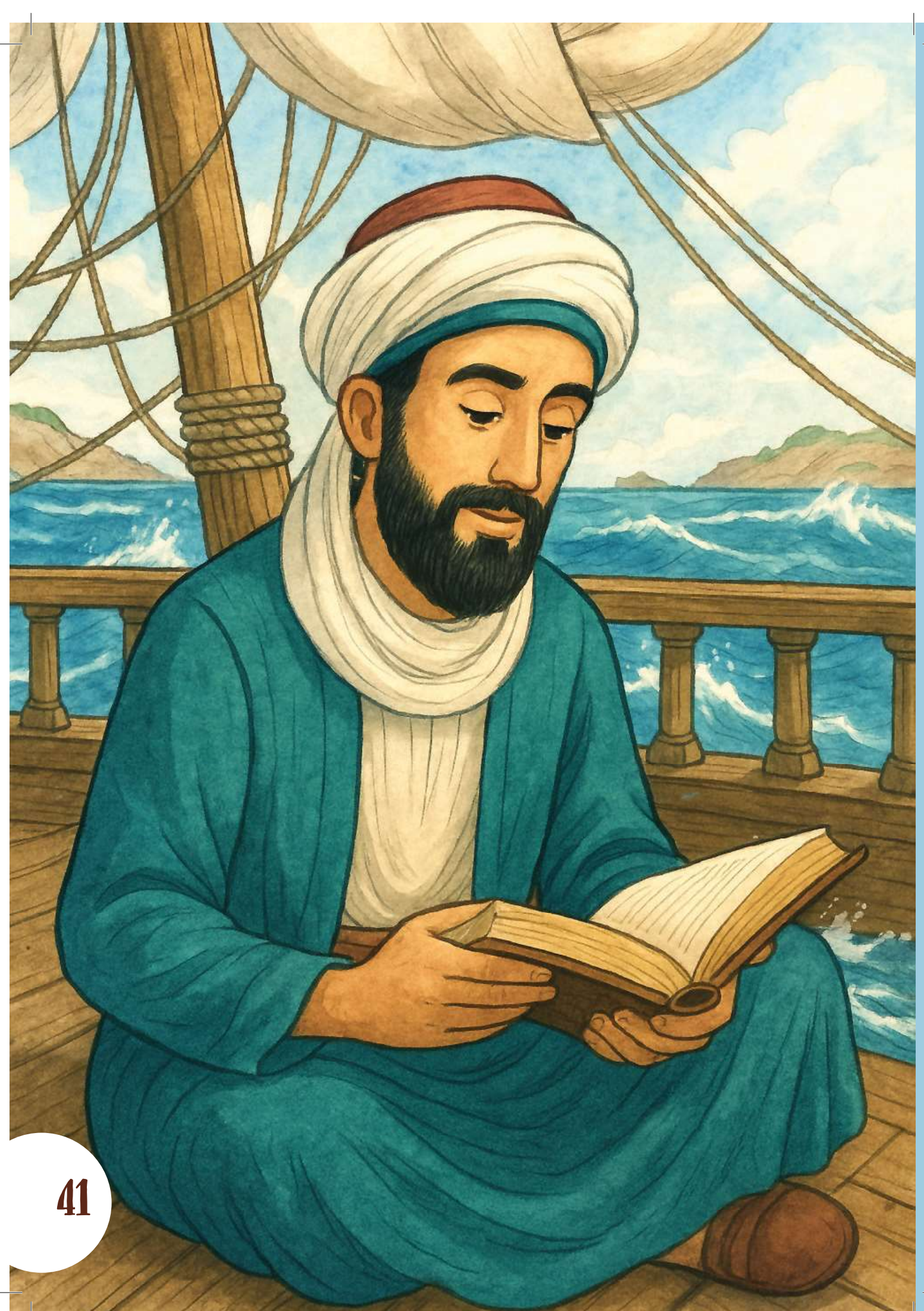
וְאִם לֹא דֵי בְּכֶךָ, נוֹסֶפֶה עָלָיו צָרָה אַחֲרַת: אֲנָשִׁים רָעִים הִפְיָצוּ שְׂמוּעָה
שֶׁקָרִית, כְּאֵלוֹ קִבֵּל שַׁחַד. הֵם הִשְׁתַּמְּשׁוּ בְּפִסּוּק מִן הַתּוֹרָה "כִּי הַשַּׁחַד יַעֲוֹר
עֵינֵי חֲכָמִים", וְרָמְזוּ כְּאֵלוֹ זֶה הַסִּבָּה שֶׁרָאִיתוֹ נַחֲלָשָׁה. שְׂמוּעָה זֹאת כְּאִבָּה לֹא
יֹתֵר מִכָּל, עַל חֲלוּל הַשֵּׁם שֶׁהָיָה בָּהּ, וְעַל כְּבוֹד מְשַׁפְּחָתוֹ שֶׁנִּרְמַס.

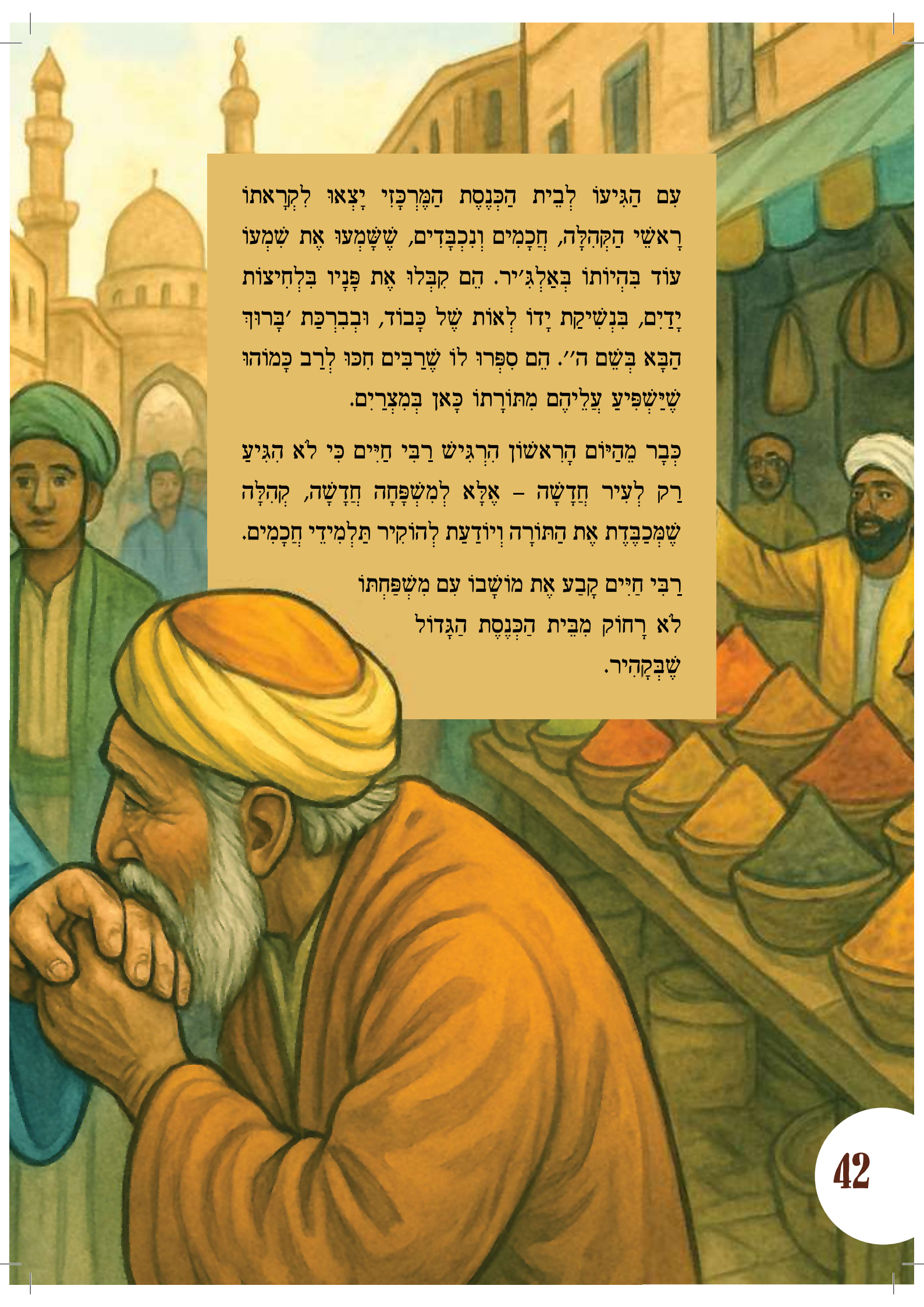
וְכַאֵן מִתְחִיל הַחֶלֶק הַמְּפֹלֵא בְּסִפּוּר: צְדָקוֹתָיו הָעֲצוּמָה שֶׁל רַבֵּי חַיִּים וְהַנְּסִים
שֶׁחָוָה שָׁנָו אֵת כָּל הַמַּצָּב מִן הַקָּצֵה אֶל הַקָּצֵה.

מַה קָרָה בְּאַמְתָּ? וְאִיךָ הִסְתַּיְמָה פְּרִשְׁתַּת חַיָּיו הַמֵּיחֲדָת? אֵיפֶה נִמְצָא בֵּית הַכְּנֶסֶת
שֶׁלוֹ וְהֵיכָן הַצִּיּוֹן הַקָּדוֹשׁ שָׁבוּ נְטֻמִּין?

אֵת זֹאת תִּגְלוּ בְּעֲצֻמְכֶם בֵּין דְּפֵי הַסֵּפֶר. זֶהוּ סִפּוּר אֲמִתִּי, שֶׁעֵבֶר בְּמִסְרַת עִם
יִשְׂרָאֵל בְּמִשְׁפַּח דּוֹרוֹת.

מִקְנֵה שְׁתַּהֲנוּ, וְשֶׁתְּצַלִּיחוּ לְהַכְנִס לְאַוִירָה וּלְתַחוּשָׁה שֶׁל תְּקוּפָה קְדוּמָה זֹאת.
יְהִי רָצוֹן שֶׁנִּזְכָּה כְּלָנוּ לְדְבוּק בְּמִדּוֹתֵיהֶם הַנְּעֻלוֹת שֶׁל הַצְּדִיקִים אֲשֶׁר הַתּוֹרָה
הִיָּתָה נֵר לְרַגְלֵיהֶם.

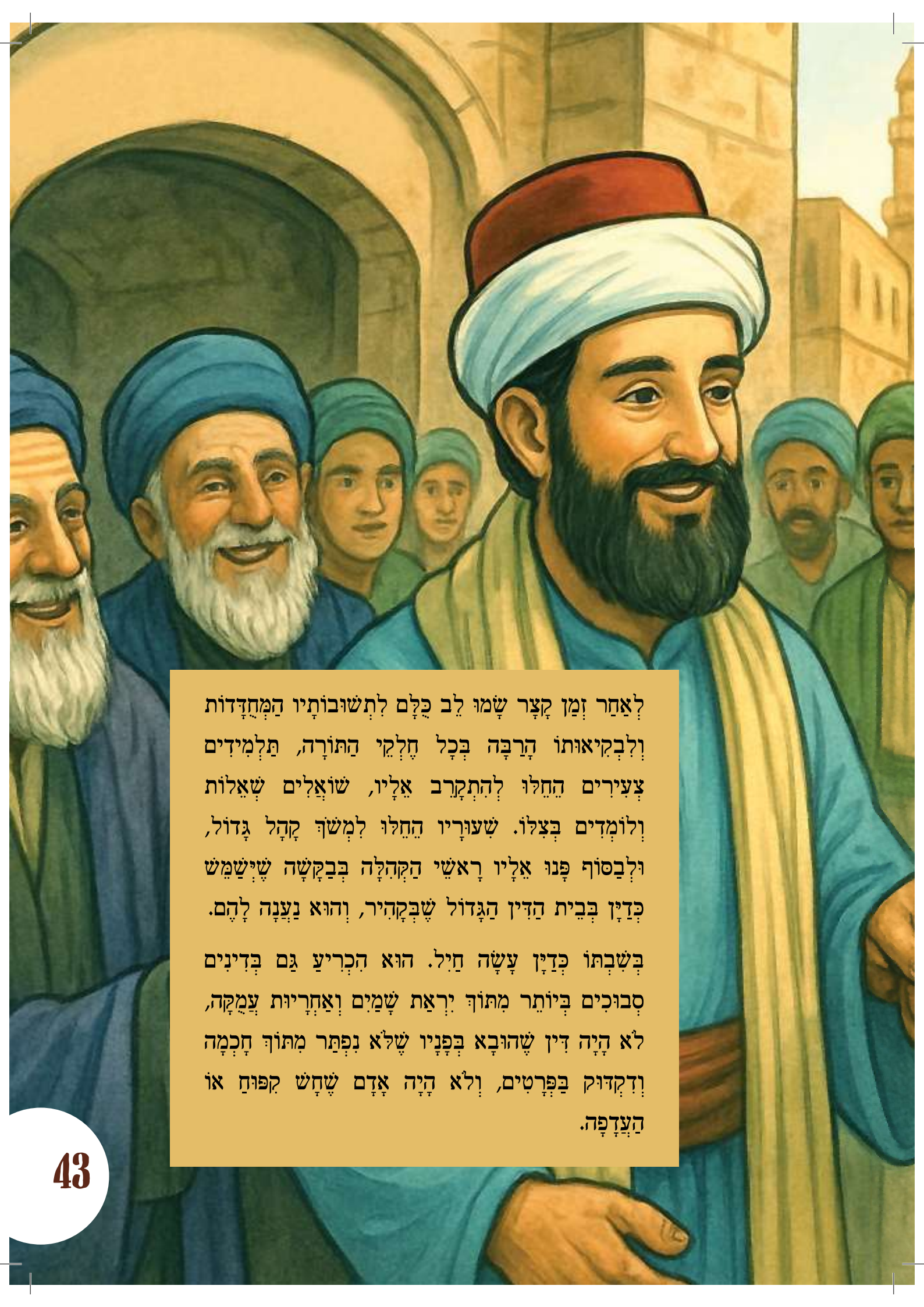

עם הגיעו לבית הכנסת המרכזי יצאו לקראתו ראשי הקהלה, חכמים ונכבדים, ששמעו את שמעו עוד בהיותו באלג'יר. הם קבלו את פניו בלחיצות ידים, בנשיקת ידו לאות של כבוד, ובברכת 'ברוך הבא בשם ה'". הם ספרו לו שרבים חפו לרב כמוהו שישפיע עליהם מתורתו כאן במצרים.

כבר מהיום הראשון הרגיש רבי חיים כי לא הגיע רק לעיר חדשה – אלא למשפחה חדשה, קהלה שמכבדת את התורה ויודעת להוקיר תלמידי חכמים.

רבי חיים קבע את מושבו עם משפחתו לא רחוק מבית הכנסת הגדול שבקהיר.

לאחר זמן קצר שמו לב כלם לתשובותיו המחדדות
ולבקיאותו הרבה בכל חלקי התורה, תלמידים
צעירים החלו להתקרב אליו, שואלים שאלות
ולומדים בצלו. שעוריו החלו למשוך קהל גדול,
ולבסוף פנו אליו ראשי הקהלה בבקשה שיִשמש
כדין בבית הדין הגדול שבקהיר, והוא נענה להם.
בשבתו כדין עשה חיל. הוא הכריע גם בדינים
סבוכים ביותר מתוך יראת שמים ואחריות עמקה,
לא היה דין שהובא בפניו שלא נפתר מתוך חכמה
ודקדוק בפרטים, ולא היה אדם שחש קפוח או
העדרה.